

■ УДК 780.647:[930.85:78](73)“19”

Л. В. Шемет, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків

ГАРМОНИКИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

Наведено огляд публікацій, у яких досліджено особливості функціонування гармонік у різних сферах американської культури. Розглянуто історико-культурні передумови та соціокультурні чинники розвитку виконавства на гармоніках у музичній культурі США. Виявлено оригінальність американської термінології народного та професійного академічного інструменталізму. Проаналізовано історичну динаміку виконавства на губних та ручних гармоніках в американській музичній культурі першої половини ХХ ст. Висвітлено внесок відомих музикантів у розвиток мистецтва гри на харпах та акордеонах.

Ключові слова: гармоніка, харп, каджун-акордеон, клавішний акордеон, кнопковий акордеон, американська народна музика, концертне виконавство, естрадно-джазове мистецтво, професійна композиторська творчість.

Л. В. Шемет, кандидат педагогических наук, доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ГАРМОНИКИ В АМЕРИКАНСКОЙ МУЗЫКАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЕ ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ ХХ В.

Приведен обзор публикаций, в которых исследуются особенности функционирования гармоник в разных сферах американской культуры. Рассмотрены историко-культурные предпосылки и социокультурные факторы развития исполнительства на гармониках в музыкальной культуре США. Выявлена оригинальность терминологии народного и профессионального академического инструментализма. Проанализирована историческая динамика исполнительства на губных и ручных гармониках в американской музыкальной культуре первой половины ХХ в. Освещен вклад известных музыкантов в развитие искусства игры на харпах и аккордеонах.

Ключевые слова: гармоника, харп, каджун-аккордеон, клавишный аккордеон, кнопочный аккордеон, американская народная музыка, концертное исполнительство, эстрадно-джазовое искусство, профессиональное композиторское творчество.

L. V. Shemet, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

HARMONICAS IN THE AMERICAN MUSIC CULTURE OF THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY

The review of publications is presented, in which the features of the harmonica functioning in the various fields of the American culture are studied. The historical-and-cultural preconditions and social-and-cultural factors of development of harmonica performance in the American music culture are discussed. The distinction of the American terminology of the folk and professional academic

instrumentalism is revealed. The historical dynamics of playing the mouth and hand harmonicas in the American music culture of the first half of the twentieth century is analyzed. The contribution of the well-known musicians to the development of the art of playing the harps and accordions is highlighted.

Keywords: *harmonica, harp, Cajun accordion, piano accordion, button accordion, American folk music, concert art, jazz art, professional composing creativity.*

Постановка проблеми. У розмаїтті музичного інструментарію американців чільне місце посідають гармоніки, що за останні півтора століття набули масового поширення на теренах США. В американській музичній культурі виконавство на гармоніках представлено достатньо різноманітно в аспекті інструментарію, ареалів поширення та сфер функціонування. У процесі історичного розвитку в побутовій, комерційній та професійній сферах склалися певні традиції музикування, сформувалась відповідна виконавська естетика. Якщо мистецтво блюзових харперів та деяких естрадних акордеоністів зацікавило дослідників, генезис та еволюція виконавства на різних видах гармонік в історичній ретроспективі американської музичної культури — окрема і недостатньо розроблена в науковому сенсі проблема. **Актуальність** запропонованої розвідки зумовлена необхідністю висвітлення історичної динаміки побутування та виконавства на різних видах гармонік в американській музичній культурі першої половини ХХ ст. Ключові питання розглядаються на основі аналізу соціокультурного контексту функціонування гармонік у музичному мистецтві США, виявлення оригінальності американської термінології щодо назв інструментів, визначення провідних тенденцій розвитку виконавства на харпах та акордеонах, висвітлення окремих мистецьких досягнень відомих музикантів у сфері народної, популярної та академічної музики.

Об'єктом статті є мистецтво гармоністів США, **предметом** — історико-стильова еволюція виконавства на гармоніках в американській музичній культурі першої половини ХХ ст.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку виконавства на гармоніках в американській музичній культурі постійно перебувають у проблемному полі музично-теоретичної думки. Мистецькі досягнення видатних американських митців висвітлюються переважно в контексті дослідження світової історії виконавства на акордеоні та баяні (Мирек, 1967; Имханицкий, 2006). Серед сучасних наукових розвідок заслуговують уваги праці К. Колесниченка, Л. Хоффмана, М. Клименка (2017). У перших двох проаналізовано історичні та художньо-стильові аспекти американського виконавства на губній гармоніці, переважно у сфері блюзової музики. У третій на основі матеріалів інтернет-ресурсів здійснено спробу висвітлити історичну еволюцію американського акордеонного мистецтва протягом ХХ ст.

Незважаючи на значний науковий інтерес до проблеми генези та еволюції мистецтва американських гармоністів, у сучасному мистецтвознав-

стві поза увагою вчених перебувають чимало суттєвих аспектів, що потребують подальшого дослідження. Так, зокрема, й дотепер недослідженою є історико-стильова динаміка виконавства на різних видах гармонік у музичній культурі США.

Мета статті — теоретично обґрунтувати особливості розвитку виконавства на гармоніках у різних сферах американської музичної культури впродовж першої половини ХХ ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Невід’ємна складова американської музичної культури — гармоніки — інструменти, у яких джерелом звука є металевий язичок (голос), що потрапляє в отвір металевої планки під дією повітряного струменя. У США найбільшої популярності набули губні та ручні різновиди.

Історико-культурними передумовами та соціокультурними чинниками стрімкого долучення гармонік до музичного простору американської культури стали культивування на американському ґрунті європейських музичних традицій, виникнення та розвиток суто американських форм і видів музики — блюзу, джазу, «кантрі-мюзик», конструктивна еволюція інструментів, винайдення фонографа, розвиток театру, кіно, радіомовлення й техніки звукозапису, відкриття радіостанції в Нешвіллі, яка транслювала музику кантрі, створення центру «індустрії» комерційної музики в Нью-Йорку, проведення конкурсів та фестивалів (фольклорних, джазових тощо).

Перші зразки гармонік виникли на території Сполучених Штатів Америки в другій половині ХІХ ст. як результат пізньої колонізації американської території та подальшої масової еміграції, а також експорту гармонік з країн Західної Європи, переважно Німеччини, Італії та Франції.

Історія виконавства на губній гармоніці започаткована 1862 р., коли відомий німецький майстер М. Хонер відправив партію музичних інструментів в Америку. Дешеви́зна, портативність, простота в освоєнні, гармонічні, динамічні, звукоімітаторські можливості сприяли масовому поширенню гармоніки. Виконавець на гармоніці міг досягти широкого розмаїття звукових барв, прийомів вібрато, тремоло, глісандо, специфічних ефектів за допомогою маніпуляцій долонями. Крім того, гармоніка дозволяла грати в трьох різних регістрах, була однаково виразною як під час акордової, так і мелодичної гри, і використовувати повний динамічний діапазон людського мовлення (від шепотіння до крику).

Спочатку виконавців зацікавили інструменти діатонічного ладу, запропоновані німецьким майстром Ріхтером у 1826 р., які набули популярності в блюзі, кантрі, а згодом у рок-музиці. Хроматична гармоніка, першу модель якої сконструйовано в 1920 р., а масове виробництво розпочалося на фірмі «Хонер» у 1924 р., на відміну від діатонічної, мала на корпусі спеціальну кнопку (слайдер), яка надавала можливості підвищити на півтону всі звуки. Найбільшого поширення цей вид гармоніки набув у джазі та класичній музиці. Блюзові музиканти також зверталися до хроматичної гармоніки, використовуючи її акордове звучання.

В американській музиці першої половини ХХ ст. немає жанру, у якому не використовувалася губна гармоніка: блюз, джаз, кантрі, фольк, класична музика. 1920-ті рр. вважають початком «золотого століття» губної гармоніки, оскільки саме в ці роки здійснено перші записи виконавців у різних жанрах, які набули визнання масової аудиторії слухачів. «Wreck of the Old 97» Вернона Делхорта стає першим записом у стилі кантрі. Перший блюз з використанням гармоніки «Sundown Blues» записав у 1924 р. Джонні Уотсон, відомий під ім'ям Девід Стоувпайп. Серед кращих гармоністів, котрі записувалися в 1920–30-ті рр., були також Роберт Куксі, віртуоз регтайму Чак Дарлінг, виконавець джазу на діатонічному інструменті Гармоніка Тім та ін. (Хофман).

На початку 1920-х рр. Альберт Хоксі організував перші конкурси гармоністів та започатковував форми колективного виконавства на губних гармоніках. У наступні десятиліття гурти гармоністів стають надзвичайно популярними, їх навіть знімають у кіно. Чимало гармоністів виступали з джаг- та джаз-бендами. Навчання на губних гармоніках входить до звичайного розкладу багатьох загальноосвітніх шкіл.

На одному з таких конкурсів у 1927 р. тринадцятирічний Лоуренс Сесіл Адлер (Ларрі Адлер) за виконання Менуету Л. Бетховена отримав першу премію. Згодом він став усесвітньо відомим інтерпретатором класичних та джазових творів на хроматичній губній гармоніці, який відкрив цей інструмент для масової аудиторії завдяки своїй професійній діяльності в сфері театру та кіно.

Важливу роль у популяризації виконавства на губних гармоніках відігравали радіо-шоу. Дефорд Бейлі на прізвисько «Чарівник гармоніки» впродовж шістнадцяти років (з 1925 р. по 1941 р.) був постійним учасником «Grand Ole Orgy», демонструючи широкий спектр художніх та технічних можливостей інструмента.

Значний внесок у розвиток мистецтва гри на губній гармоніці здійснили яскраві представники провідних блюзових шкіл: Сонні Бой, Уільям «Джаз» Гіллум, Сонні Террі, Снукі Прайор, Джиммі Рід, Слім Харпо, Літтл Уолтер, Джуніор Веллс, Джеймс Коттон, Рауль Ніл, Джуніор Паркер, Френк Фрост, Джордж Сміт, Вільям Кларк (Хофман). Кожен з них, наслідуючи й розвиваючи традиції попередників завдяки віртуозному володінню різними елементами виконавської техніки та новим підходам до звуко-, ритмо-, формотворення, переосмислення значення фактури в музичній речовості гармоніста, виробив свій індивідуальний виконавський стиль, у якому проявлялись характерні особливості тієї чи іншої виконавської школи. Створення сучасного стилю звучання блюзової гармоніки, що об'єднав надбання різних шкіл і з середини 1940-х рр. не зазнав кардинальних змін, — результат плідної діяльності чиказьких музикантів. Саме вони вперше застосували мікрофон для підсилення звука, завдяки чому інструмент набув значних можливостей у концертному виконавстві. Блюзмени також придумали сленгові назви, найпопулярнішими серед яких стали харп та саксофон Міссісіпі (Колесниченко).

Знаменною подією для виконавців на губних гармоніках стала участь Сонні Террі в концерті «Від спіричуелу до свінгу», що відбувся на сцені Нью-Йоркського Карнегі-холу 1938 р.

Поряд з губними гармоніками в другій половині XIX ст. на теренах США виникли ручні гармоніки, діатонічні та хроматичні різновиди яких мали загальну назву — акордеон. Німецькі переселенці виконували під діатонічний акордеон польки та вальси. А в регіоні техасько-мексиканського прикордоння акордеон в ансамблі з місцевою дванадцятиструнною гітарою став традиційним інструментом музики техано, зокрема стилю конхунто.

Значної популярності серед мешканців південних та південно-західних областей штату Луїзіана набув каджун-акордеон, або, як його ще називають, «сквізібокс», що означає виразне мовлення чи дослівно — «стиснути коробку» (*Каджун — аккордеон*). Це однорядний, діатонічний, кнопковий акордеон з найпоширенішими настройками «in C», рідше «in D» та «in B». Він має десять кнопок на правій клавіатурі та дві на лівій. Завдяки наявності декількох язичків для кожної кнопки реєстровий діапазон загального звучання інструмента є досить широким.

У першій половині XX ст. переважало кустарне виробництво каджун-акордеонів. Базуючись на конструктивних особливостях німецьких однорядних акордеонів, виконавці вносили певні зміни у виготовлення інструментів відповідно до стилевих нюансів виконуваної на них музики. Каджун-акордеон використовувався для супроводу ірландських та італійських польок, а також відтворення американських музичних стилів каджун і зайдеко.

У музиці каджун, яку історично виконувало біле креольське населення для супроводу балад, традиційних каджунських танців, зокрема тустепів, джиттербагів, вальсів, акордеон, як і скрипковий дует, виконував функцію провідного інструмента в ансамблі, до складу якого входили акустична гітара та трикутник (*Танцевальна музика каджун і зайдеко из Луїзіани*). Ритмізованість акордеонної мелодії, яка часто дублює вокальну партію, підсилюючи її звучання, та варіюється в межах октави, оскільки каджун-акордеон грає в одній фіксованій тональності, зумовлений впливом місцевої негритянської музики й нагадує фортепіанний стиль бугі-вугі, коли на фоні виконуваної лівою рукою постійно повторюваної ритмічної фрази права рука веде мелодичну імпровізацію (Коротков, 1996, с. 19).

У музиці зайдеко, яку історично грало темношкіре населення південної Луїзіани та яка поєднувала танцювальні мелодії каджунів, ритми блюзів і музику країн Карибського басейну, акордеон, починаючи із середини XX ст., поступово стає основним мелодичним інструментом ансамблю, що складається з електрогітари, бас-гітари, ударних та фрута — спеціальної музичної пральної дошки, виготовленої з листового заліза. Характерними особливостями виконуваної ним мелодії є постійна синкопованість та швидкий темп.

Значну роль в еволюції означених стилів відіграли відомі музиканти Амеде Ардоін, котрий здійснив перший запис у стилі каджун 1929 р., Бузу

Чавіс — автор легендарних хітів, які вважаються класикою зайдеко, та Кліфтон Шеньє — виконавець на піано-акордеоні, завдяки якому зайдеко набув значної популярності серед американського населення (*Зайдеко: аккордеон, стиральня дошка и блюз*).

У сфері естрадно-джазової музики та професійного академічного мистецтва домінували клавішний та кнопковий акордеони з хроматичним звукорядом на правій клавіатурі й повним набором басово-акордового акомпанементу (конструкції італійських майстрів Маріано Даллапе (1898 р.) та Паоло Сопрані (1897 р.). У країні були відомі також виконавці на хроматичних акордеонах та ножних басах, наприклад, А. Држевецький зі Скрантона, котрий грав на інструментах, виготовлених для нього в майстерні П. Стаміровського у Варшаві (Мирек, 1967, с. 152).

Важливою передумовою розвитку акордеонного виконавства стало налагодження спочатку кустарного, а згодом і масового виробництва піано-акордеонів. Одну зі старіших фабрик заснував у м. Сіетл (штат Вашингтон) у 1922 р. емігрант з Італії Карлос Петоса. Фірма «Petosa» розробляла та вдосконалювала високоякісні моделі для професіоналів (*Акордеоны США Petosa*).

Початок ХХ ст. ознаменувався появою акордеона на американській концертній сцені (вар'єте, театральні вистави). Серед перших виконавців — італійці П'єтро та Гуідо Дейро, котрі грали на клавішному акордеоні, а також П'єтро Фросіні — виступав з кнопковим інструментом, який нагадував піано-акордеон. Саме він був удостоєний права першим здійснити запис на валиковий пристрій винахідника Томаса Едісона (1907 р.) та на грамплатівку (1908 р.). Репертуар музикантів становили популярні пісенні та танцювальні жанри тих часів (ліричні пісні, вальси, марші, польки, танго, фокстроти, тустепи), перекладення і транскрипції зразків класичної музики, оригінальні естрадні мініатюри.

У 1930-ті рр. розпочинали активну концертну діяльність Ентоні Галла-Ріні та Чарльз Маньянте. Численні гастролі, участь у радіопередачах, студійні записи стають традиційними для виконавців. До своїх програм вони долучають не тільки естрадні п'єси, а й серйозні класичні твори. Престижні концертні зали запрошуюють талановитих музикантів. У 1939 р. відбувся перший у світовій практиці виступ акордеоністів на сцені Карнегі-холу. У сольному виконанні Ч. Маньянте прозвучали твори Ф. Шопена, Е. Лекуони, Ф. Крейсlera, власні композиції. Вразили публіку також ансамблеві версії органних опусів Й. С. Баха, рондо-капріччіозо Ф. Мендельсона, «Польоту джмеля» М. Римського-Корсакова, втілені сумісними зусиллями Ч. Маньянте, Джо Бівіано, Ейба Гольдмана, Джина фон Гольберга та контрабасиста Пауля Принца (Имханицкий, 2006, с. 215). Наступне десятиріччя запам'ятали американці завдяки блискучим виступам на цій сцені Е. Галла-Ріні з Детройтським та Данверським симфонічними оркестрами, Анді Аркарі з Філадельфійським симфонічним оркестром під керівництвом Ю. Орманді, Анді Ріццо із симфонічним оркестром Американського радіомовлення.

Популяризації та професіоналізації акордеонного мистецтва, формування системи академічної освіти акордеоністів сприяло відкриття Е. Галла-Ріні в 1930-х рр. студій з навчання гри на інструменті в Сан-Франциско та Нью-Йорку, видання П. Дейро перших методичних посібників та репертуарних збірок («Методика П'єтро Дейро для акордеона», «Школа віртуозної гри для акордеона») (Имханицкий, 2006, с. 469), створення Американської асоціації акордеоністів (1938 р.) та Американської гільдії викладачів (1940 р.), діяльність яких була спрямована на активну пропаганду акордеона як концертного інструмента, стимулювання інтересу композиторів до написання змістовних творів, організацію концертів та конкурсів акордеоністів. Один з переможців проведеного Американською асоціацією акордеоністів конкурсу в Нью-Йорку (1941 р.) Туліо Гасперіні нагороджений першою премією «National Solist», його визнали на національному рівні віртуозом-виконавцем з яскравим індивідуальним стилем.

Новий напрям у сфері естрадного акордеонного виконавства започаткував Арт Ван Дамм — блискучий імпровізатор-віртуоз, котрий, досконало володіючи оф-бітом і свінгом, набув світового визнання одного з кращих інтерпретаторів джазу на акордеоні.

Становлення та розвиток концертного виконавства вплинули на формування оригінального акордеонного репертуару, визначили його жанрові особливості. Немало естрадних та естрадно-джазових мініатюр створили П. і Г. Дейро, П. Фросіні, Е. Галла-Ріні, Ч. Маньянте, Арт Ван Дамм. Вони вирізняються чудовим відчуттям акордеонної фактури, колоритною орнаментикою, гостротою ритмічної пульсації та примхливістю ритмічного рисунку, застосуванням прийомів міхо-репетиційної техніки та свінгових ритмічних зворотів, яскравою віртуозністю тощо.

У сфері класичної музики акордеон також привернув увагу багатьох композиторів. Для діатонічного кнопкового акордеона створював номери Чарлз Айвз, для хроматичного писав Пауль Хіндеміт. Використовували акордеон у своїй творчості Марк Блітцштейн, Воллігфорд Ріггер. У жанрі концерту плідно працювали П. Дейро, Е. Галла-Ріні, Анді Аркарі, Джордж Харріс, у сонатному жанрі — Е. Галла-Ріні. Одним з найоригінальніших акордеонних творів вважають «Симфонію Tube-Up» Туліо Гасперіні, написану в другій половині 1940-х рр.

Творчість американських композиторів першої половини ХХ ст. стала базовою основою для подальшого розвитку оригінальної музики для акордеона.

Висновки. Яскравою сторінкою в історії американської культури першої половини ХХ ст. є виконавство на гармоніках, репрезентоване в різних жанрах та стилях американської музики. Історичні, геополітичні, соціокультурні чинники, різноманітні етнокультурні впливи зумовили його регіональну специфіку, а вибудована система організації музичного життя, що зможливувала діяльність музичних товариств, симфонічних оркестрів, проведення фестивалів, концертів, розвиток театру, радіомовлення, індустрії звукозапису, видавничої діяльності, спеціальної музичної освіти,

стала підґрунтям для популяризації та подальшої еволюції на основі взаємодії двох тенденцій, одна з яких демонструвала прагнення культивувати на американському ґрунті різні види і форми музичної культури європейського типу, зокрема композиторську творчість та виконавство, а друга була пов'язана з виникненням і розвитком суто американських форм, жанрів та стилів музики (блюзу, джазу, кантрі-мюзик тощо).

Найбільшого поширення в інструментальній традиції США набули харп, кеджун-акордеон, піано-акордеон та кнопковий акордеон. У сфері народної музики застосовувались переважно діатонічні інструменти, естрадної, джазової та класичної — хроматичні.

Аналіз виконавства на гармоніках виявив інтенсивність його розвитку в напрямі творчого експериментування та винахідливості, індивідуалізації художньо-виконавської системи, демонстрації концертності інструмента, а також ознаки своєрідності його творчої системи, позначеної оригінальністю художньо-виконавських ідей музикантів. Важливим чинником його мистецької самобутності стала власна композиторська творчість харперів та акордеоністів, у якій сфокусовано перспективне розширення індивідуальної семантики інструменталізму гармоністів, закладено основи його нової звукової естетики.

Найвищим досягненням американської та світової музичної культур цього періоду вважається мистецтво афроамериканських блюзових гармоністів і джазового акордеоніста Арт Ван Дамма.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання положень і висновків проведеного дослідження у виконавській та педагогічній практиці, зокрема в курсі «Історія і теорія народно-інструментального виконавства».

Перспективи подальших досліджень. Подальшого поглибленого вивчення потребують питання еволюції мистецтва харперів та акордеоністів у другій половині ХХ — на початку ХХІ ст., визначення провідних художніх тенденцій сучасного розвитку виконавства на гармоніках в американській музичній культурі.

Список посилань

- Акордеони США Petosa.* Взято из <http://accordion-museum.com/ru/accordions/us/petosa>
- Зайдеко: аккордеон, стиральная доска и блюз.* Взято из <http://blueshistory.livejournal.com/38327.html>
- Имханицкий, М. И. (2006). *История баянного и аккордеонного искусства*, Учебное пособие. Москва: РАМ имени Гнесиных.
- Каджун — аккордеон.* Взято из https://en.wikipedia.org/wiki/Cajun_accordion
- Клименко, М. С. (2017). *Американське акордеонне мистецтво ХХ ст.* (Маг. дипл. роб., спец. 025 — музичне мистецтво). Харків: ХДАК.
- Колесниченко, К. *Гармоника. Харп. Саксофон Миссисипи.* Взято из Tarzanka.net/archives/673
- Коротков, С. А. (1996). *История современной музыки.* Киев: Продюсерский

центр LAV-studio, ТОО ЦУИ «КИЙ».

Мирек, А. М. (1967). *Из истории аккордеона и баяна*. Москва: Музыка.
Танцевальная музыка каджун и зайдеко из Луизианы. Взято из <http://dom.com.ru/events/454/>

Хофман, Л. *Блюзовая гармоника*. Взято из www.oldblues.ru/bluesharp.htm

References

Accordions USA Petosa. Retrieved from <http://accordion-museum.com/en/accordions/us/petosa>. [In Russian].

Zaydeko: accordion, washing board and blues. Retrieved from <http://blueshistory.livejournal.com/38327.html> [In Russian].

Imkhanitsky, M. I. (2006). *History of accordion and accordion art: Textbook*. Moscow: RAM named after the Gnesins. [In Russian].

Cajun is an accordion. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Cajun_accordion [In Russian].

Klimenko, M. S. (2017). *American accordion art of the twentieth century*. (Master's Degree, Specialty 025 — Music Art). Kharkiv: KhDAK. [In Ukrainian].

Kolesnichenko, K. *Harmonica. Harp. Saxophone Mississippi*. Retrieved from Tarzanka.net/archives/673. [In Russian].

Korotkov, S. A. (1996). *The history of modern music*. Kiev: Producing center LAV-studio, LLP TsUI “KIY”. [In Russian].

Mirek, A. M. (1967). *From the history of accordion and button accordion*. Moscow: Music. [In Russian].

Dance music by the Cajun and Zaydeko from Louisiana. Retrieved from <http://dom.com.ru/events/454/> [In Russian].

Hoffman, L. *Blues harmonica*. Retrieved from www.oldblues.ru/bluesharp.htm. [In Russian].

UDC 780.647:[930.85:78]“19”

L. V. Shemet, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Folk Instrument Department of the Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
laskash@ukr.net

HARMONICAS IN THE AMERICAN MUSIC CULTURE OF THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY

The aim of this study consists in the theoretical justification of the development of playing the harmonicas in the various fields of the American music culture in the first half of the 20th century.

Research methodology. The research methodology integrates general scientific basic methods (historical, cultural, structural-and-functional), as well as special methods and approaches inherent in the historical and theoretical musicology.

Results. In the American music culture, playing the harmonicas is quite varied in terms of instruments, the distribution areas and fields of functioning. Historical, geopolitical, socio-cultural factors, ethnocultural forces predetermined the regional specific character of the performance, and the aligned system of the

music life organization formed the basis for the popularization and further evolution. A harp, Cajun accordion, piano accordion and button accordion were the most popular in the instrumental tradition of the United States. The diatonic instruments were mostly used in folk music, and chromatic instruments dominated in pop, jazz and classical music.

The analysis of harmonica performance has revealed the intense nature of its development towards the creative experimentation and ingenuity, individualization of the artistic and performing system, demonstration of the instrument concert features, as well as the signs of uniqueness in its creative system, marked by the originality of the musicians' artistic and performing ideas. An important factor of its artistic originality was the composing work of harpers and accordions with focusing on the perspective expansion of individual semantics of the performers' instrumentalism, as well as laying the foundations of its new sound aesthetics.

Novelty. The scientific novelty consists in the reproduction of the historical dynamics of playing the different types of harmonicas in the American music culture of the first half of the 20th century.

The practical significance. The practical significance of the results obtained is the possibility to use the provisions and conclusions of the research carried out in the performance and education practice, in particular, in the course "History and Theory of the Folk Instrument Performance".

Keywords: *harmonica, harp, Cajun accordion, piano accordion, button accordion, American folk music, concert art, jazz art, professional composing creativity.*

Надійшла до редколегії 04.04.2017 р.